

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Kaarlela, A., & Tolonen, K. (2025). Havainnekuvan merkitys ja rooli arkkitehtuurissa. *Oamk Journal*, (20). Oulun ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2025021211676>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 20/2025

Julkaisuvuosi: 2025

Tekijätiedot: Kaarlela Arja, Tolonen Kai

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) (pois lukien kuvat 1 ja 2. Kuva 3: CC BY-NC-SA 2.0)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2025021211676>

Tiivistelmä: Artikkelissa pohditaan eri näkökulmia havainnekuviin tulkintaan ja tarkasteluun arkkitehtuurissa. Teksti perustuu opinnäytetyöhön, jossa tutkittiin Suomen arkkitehtiliitto SAFA:n arkkitehtuurikilpailujen arkiston havainnekuvia 1960–2020-luvuilta. Työssä perehdyttiin havainnekuviin kehitykseen ja historiaan sekä erilaisiin visualisoinnin keinoihin. Havainnekuvat ovat taidelaji ja tekijän näkemyksiä suunnitelmasta.

Havainnekuvan merkitys ja rooli arkkitehtuurissa

19.2.2025 - Kaarlela Arja, Tolonen Kai

Arkkitehtuurin havainnekuvien kehityksen tarkastelu on ajankohtaista tämänhetkisen nopean kehityksen takia. Lähtökohtia ja kehitystä tutkimalla voidaan tarkastella arkkitehtuurin visualisoinnin syvempää alkuperäistä merkitystä.

Havainnekuvilla ja visualisoinnilla on suuri merkitys arkkitehtuurissa. Havainnekuvalla voidaan parhaassa tapauksessa kertoa katsojalle yhdellä kertaa todella laajasti tietoa. Havainnekuvan tarkoitus on luoda realistinen käsitys rakennuksen ja arkkitehtisuunnitelman lopputoteutuksesta. Tämä voidaan tulkita eri tavoin suunnittelijoiden kesken. On tärkeää pohtia, voidaanko tähän tavoitteeseen päästä vain fotorealismilla eli valokuvamaisuudella, johon nykyään voimakkaasti pyritään.

Havainnekuvien fotorealismi on yleistynyt, ja se on nykyään hyvin tavoiteltu visualisoinnin toteutustapa. Arkkitehtuurin 3D-visualisoinnin teknologian kehitys on muokannut havainnekuvien tavoitteita yhä realistisemmiksi. Nykyään havainnekuvan tärkeimpänä tavoitteena onkin esittää suunnitelmat 3D-kuvien kautta mahdollisimman tarkkana ja realistisena (kuva 1). Valokuvamaisuuteen pyrkivä havainnekuva on yksi vaikeimmista, sillä se vie aikaa ja vaatii laitteistolta, ohjelmistolta sekä tekijältä paljon.

KUVA 1. Esimerkki nykyaikaisesta havainnekuvasta (JKMM, 2019).

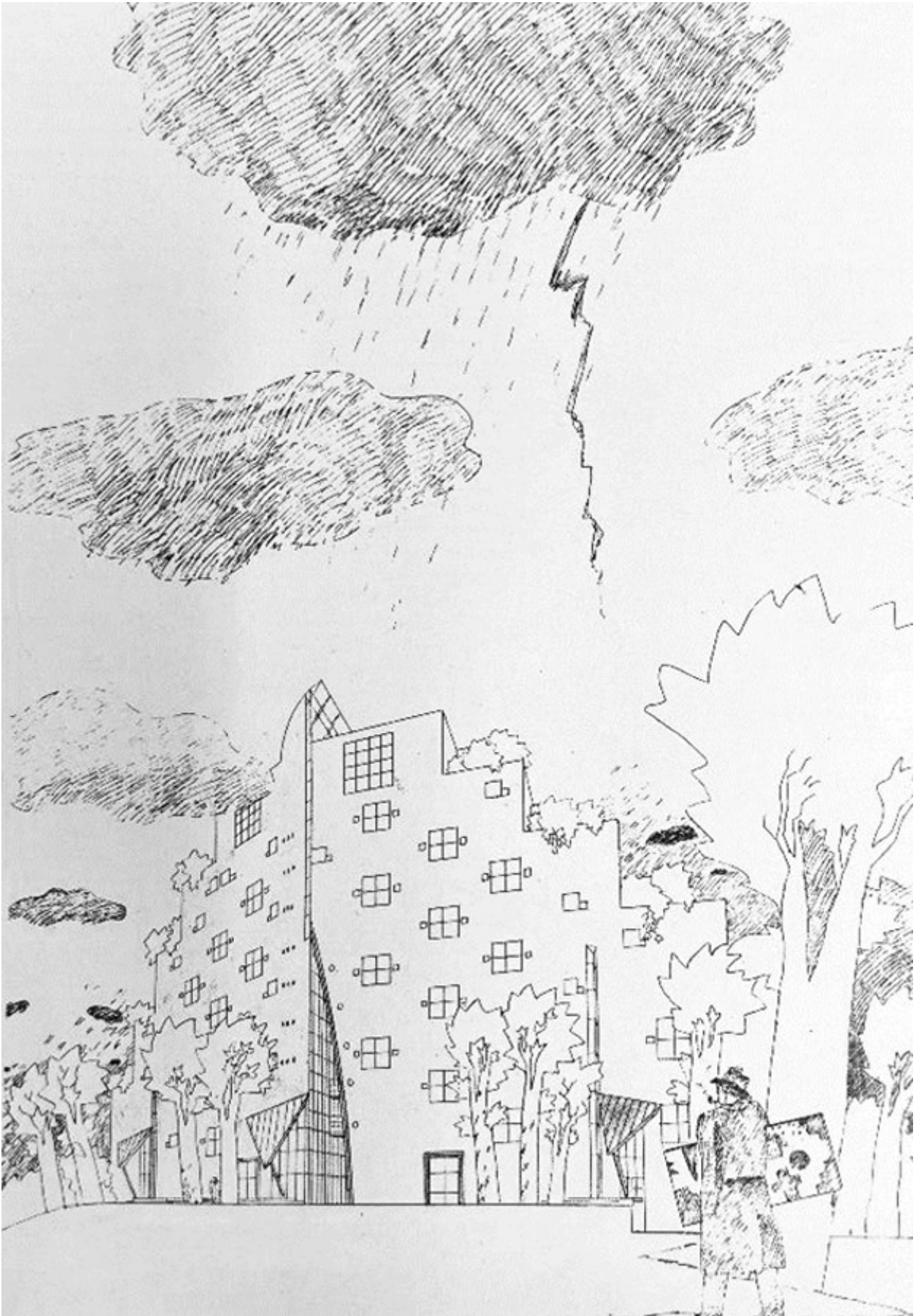
Havainnekuvat arkkitehtuurissa

Arkkitehtuurin havainnekuvia voidaan pitää taiteenlajina, sillä ne ovat taiteellisia esitysmuotoja. Tämän takia havainnekuvia ja niiden eri näkökulmien toteutustapoja on yhtä monta kuin niiden tekijää. Myös fotorealismiin pyrkiviä havainnekuvia voidaan pitää taiteena, sillä ne heijastavat hyvin niiden tekijän taitoja. Nykyään fotorealismien myötä havainnekuvien piirteissä painotetaan usein kuitenkin enemmän faktoihin perustuvaa esitystyyliä. Tämä näkyy erityisesti lopullisten arkkitehtisuunnitelmien havainnollistavien havainnekuvien kohdalla. (Lamberg, 2023, luku 3.1.)

Havainnekuvien merkitys suunnitelmien esittämisessä on muuttunut ajan saatossa hyvin paljon, ja esimerkiksi 1900-luvulla tavoiteltiin pääasiassa suunnitelmien esille tuomista ymmärrettävästi. Nykyään havainnollistaminen etenee yhä enemmän tilallisen ominaisuuksien kokemiseen ja monipuolisempiin havainnollistamiskeinoihin, kuten VR-todellisuuden käyttämiseen. Tätä ei ole kuitenkaan aiemmin historiassa voitu tehdä, jolloin kuva oli tärkein esitystapa. Vanhoista, yleensä käsin piirretyistä, havainnekuvista voidaan

nähdä niiden aikakauteen liittyvät arvot sekä sen ajan havainnekuvan tai toteutustavan merkitys. (Lamberg, 2023, luku 2.2.)

Omaperäinen ja mielenkiintoinen esimerkki luonnosmaisesta kuvituskuvasta on **Reijo Jallinojan** suunnittelema Helsingin Pikku Huopalahden terassitalon vuonna 1989 käsin piirretty havainnekuva (kuva 2), joka voitti arkkitehtuurikilpailun, vaikka vastassa oli myös tietokoneella toteutettuja suunnitelmia (Suomen arkkitehtiliitto [SAFA], 1989, s. 1). Vuoden 2005 valtion rakennustaidetoimikunnan mukaan Jallinojan suunnitelmat on usein esitetty humoristisesti ja leikkisästi. Tästä huolimatta toimikunnan mukaan Jallinojan suunnitelmat ovat olleet ammattitaitoisesti laadittuja omaperäisellä otteella. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2005.)

KUVA 2. Jallinojan havainnekuva Pikku Huopalahden terassitalosta (Jallinoja, 1988, © Museum of Finnish Architecture).

Jallinojan käsin piirrettyä havainnekuvaa voidaan verrata valokuvaan suunnitelman toteutuneesta terassitalosta Helsingin Pikku Huopalahdessa (kuva 3). Toteutunutta rakennusta ja suunnitelman havainnekuvaa vertaamalla voidaan pohtia, kuinka kuvituskuvan perusteella tehty valinta ja päätös rakennuksen toteuttamisesta vaati kilpailun palkintolautakunnalta uskallusta ja rohkeutta.

KUVA 3. Jallinojan suunnitteleman Pikku Huopalahden terassitalon toteutunut rakennus Helsingissä (kuva: hugovk/Flickr.com, 2014, CC BY-NC-SA 2.0).

Arkkitehtuurikilpailun palkintolautakunnan tai esimerkiksi arkkitehtitoimiston asiakkaan vakuuttamiseksi pyritään yleensä tekemään mahdollisimman vaikuttavia havainnekuvia ja kuvataidetta. Tämä saattaa joissakin tapauksissa johtaa siihen, että toteutunut lopputulos suunnitelmasta ei aivan vastaa siitä havainnekuvalle luotua mielikuvaa. Tämä voi siis johtaa ristiriitaan havainnekuvan päätavoitteen kanssa, joka on esittää mahdollisimman realistinen kuva suunnitelman lopputoteutuksesta. Suunnitelman toteutukseen ja päätöksentekoon vaikuttavat kuitenkin myös kriteerit, mitä lopputulokselta tavoitellaan ja onko suunnitelmassa kyseessä pelkkä rakennus vai esimerkiksi koko tontin laajempi suunnitelma.

Havainnekuvien tulevaisuus

Yksi tämänhetkinen havainnekuvien kehityssuunta on tekoälyn (AI) hyödyntäminen arkkitehtuurin havainnekuviissa ja 3D-visualisoinnissa. Arkkitehtuurissa tekoälyä voidaan nykyään hyödyntää suunnitteluprosessin eri vaiheiden automatisoinnissa, mikä nopeuttaa ja tehostaa työtä. Tekoälyllä saadaan parhain lopputulos, kun sen käyttäjä osaa kysyä tarkentavia kysymyksiä sekä pyytää oikeita asioita. Tämän takia arkkitehtuurin havainnekuvien tekemisessä tekoälyn käyttö vaatii ammattitaitoa sekä arkkitehtonista silmää halutun lopputuloksen saamiseksi. Tekoäly ei siis tee kaikkea sen käyttäjän puolesta (kuva 4).

KUVA 4. Microsoft Copilot -tekoälyllä luotu havainnekuva Pikku Huopalahden terassitalosta (Microsoft Copilot, 2024).

3D-visualisointi tulee hyvin todennäköisesti olemaan tulevaisuudessa keskeisessä roolissa arkkitehtuurissa ja sen mahdollisuudet kehittyvät yhä rajattomimmiksi. Se, miten tekoälyn käyttö ja kehitys vaikuttaa arkkitehtuurin visualisointiin, jää nähtäväksi. Havainnekuvien historiaa ja aiempia esitystapoja ei kuitenkaan välttämättä tulisi kokonaan unohtaa, sillä suunnitelman alkuvaiheen hahmotteleminen ja luomisprosessi voi olla antoisampaa ja helpompaa käsin luonnostelemalla (Lamberg, 2023).

Arja Kaarlela

Valmistunut rakennusarkkitehdiksi (AMK) Oulun ammattikorkeakoulun rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelmasta

Kai Tolonen

lehtori

Tekniikka

Oulun ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Kaarlela, A. (2024). *Arkkitehtuurin havainnekuvien tulkinta* [AMK-opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu, Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma]. Theseus.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024121737009>

Lähteet

hugovk. (2014). *Terassitalo, Pikku Huopalahdessa, Helsingissä*. Flickr.

<https://www.flickr.com/photos/hugovk/16045635995>

Jallinoja, R. (1988). *Pikku Huopalahti Terraced Building Block*. Finnish Architecture Navigator. <https://finnisharchitecture.fi/pikku-huopalahti-terraced-building-block/>

JKMM. (21.3.2019). *JKMM to Design a New Art Museum* [News].

<https://jkmm.fi/news/jkmm-to-design-a-new-art-museum/>

Lamberg, L. (2023). *Arkkitehtuurin havainnekuvat: keinoja fotorealismien tavoittelemiseen* [opinnäytetyö, Tampereen yliopisto]. Trepo – Tampereen yliopiston julkaisuarkisto.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202304244174>

Microsoft Copilot. (2024.) *Havainnekuva Pikku Huopalahden terassitalosta* [tekoälytyökalu]. <https://copilot.microsoft.com/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (23.9.2005). *Rakennustaiteen valtionpalkinto arkkitehti Reijo Jallinojalle* [tiedote]. <https://okm.fi/-/statspriset-for-byggnadskonst-till-reijo-jallinoja>

Suomen arkkitehtiliitto [SAFA]. (1989). Pikku-Huopalahden terassitalon kutsukilpailu. *Arkkitehti. Suomen arkkitehtiliiton julkaisu*, 86(3), liite n:o 6.

Suomen arkkitehtiliitto [SAFA]. (2019). *Porin Aarre – Satakunnan museon laajennus*. SAFA, kilpailuarkisto. <https://www.safa.fi/kilpailu/porin-aarre-satakunnan-museon-laajennus/>